

Ust. § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 552/2003 Z. z. ustanovuje povinnosť zamestnanca zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k rozporu záujmov, t. j. rozporu verejného a osobného záujmu. Z daného dôvodu zákon definuje pojem rozpor záujmov, ktorým sa rozumie taká situácia, kedy zamestnanec uprednostní osobný záujem pred verejným.

§ 3

Predpoklady výkonu práce vo verejnom záujme

- (1) Zamestnancom podľa tohto zákona sa môže stať fyzická osoba, ktorá
- a) má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
 - b) je bezúhonná,
 - c) spĺňa kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné predpoklady, ak to vyžaduje osobitný predpis,⁴⁾
 - d) má zdravotnú spôsobilosť na prácu, ktorú má vykonávať, ak to vyžaduje osobitný predpis,⁵⁾
 - e) bola zvolená alebo vymenovaná, ak tento zákon alebo osobitný predpis⁶⁾ voľbu alebo vymenovanie ustanovuje ako predpoklad vykonávania práce vo verejnom záujme,
 - f) je oprávnená na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami podľa osobitného predpisu,⁷⁾ ak sa takéto oprávnenie na dohodnutú prácu vyžaduje,
 - g) má poverenie podľa vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti,⁸⁾ ak vyučuje náboženstvo.

(2) Predpoklady uvedené v odseku 1 musí zamestnanec spĺňať po celý čas výkonu práce vo verejnom záujme.

(3) Za bezúhonného na účely tohto zákona sa nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

(4) Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov¹⁰⁾ nie starším ako tri mesiace. *[O zabezpečenie výpisu z registra trestov môže fyzická osoba podľa odseku 1 písomne alebo elektronicky požiadať zamestnávateľa, ktorý je súčasne služobným úradom podľa osobitného predpisu;^{10a)} žiadosť musí obsahovať údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov. Údaje určené na zabezpečenie výpisu z registra trestov zamestnávateľ, ktorý je súčasne služobným úradom podľa osobitného predpisu, bezodkladne zašle v elektronickej podobe prostredníctvom centrálného informačného systému^{10b)} Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. – Účinné od 1. júna 2017]*

(5) Vymenovanie je predpokladom výkonu funkcie štatutárneho orgánu právnickej osoby zriadenej štátnym orgánom.

- 4) Napríklad zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 156/2002 Z. z. o odbornej spôsobilosti pracovníkov v zdravotníctve, nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 157/2002 Z. z. o ďalšom vzdelávaní pracovníkov v zdravotníctve, vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v znení neskorších predpisov.
- 5) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 98/1995 Z. z. o Liečebnom poriadku v znení neskorších predpisov.
- 6) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 7) Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 8) Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 41/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- ¹⁰⁾ Zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- ^{10a)} Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov – účinné od 1. júna 2017.
- ^{10b)} § 25 zákona č. 55/2017 Z. z. – účinné od 1. júna 2017.

Súvisiace právne predpisy

zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov; nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov; zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov; zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov; zákon o obecnom zriadení; zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; Občiansky zákonník

KOMENTÁR

Fyzická osoba, ktorá sa uchádza o zamestnanie vo verejnej službe, musí spĺňať predpoklady výkonu práce vo verejnom záujme, ktoré ustanovuje § 3 zákona č. 552/2003 Z. z. Uvedené ustanovenie sa však netýka tých uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa uchádzajú o voľné pracovné miesto spočívajúce vo vykonávaní pracovných činností remeselných, manuálnych alebo manipulačných s prevahou fyzickej práce. Výnimku predstavujú aj situácie, ak osobitné predpisy ustanovujú ten-ktorý

predpoklad, napr. kvalifikačný predpoklad hlavného kontrolóra obce ustanovuje zákon o obecnom zriadení.

Zamestnancom u zamestnávateľa, ktorý pôsobí vo verejnej službe, sa podľa zákona č. 552/2003 Z. z. môže stať fyzická osoba, ktorá spĺňa nasledovné predpoklady:

1. Spôsobilosť na právne úkony

Spôsobilosť na právne úkony je spôsobilosť fyzickej osoby nadobúdať vlastnými právnymi úkonmi práva a povinnosti a spravidla sa nadobúda dovŕšením plnoletosti, teda dosiahnutím 18 roku života. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Pri prijímaní do pracovného pomeru vo verejnej službe sa preukazuje spravidla čestným vyhlásením.

2. Bezúhonnosť

Zákon č. 552/2003 Z. z. nedefinuje pojem bezúhonnosť. Avšak ustanovuje, koho za bezúhonného považovať nemožno. Za bezúhonného nepovažuje toho, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

V súlade s ust. § 3 ods. 4 zákona č. 552/2003 Z. z. sa bezúhonnosť preukazuje výpisom z registra trestov, ktorý nie je starší ako tri mesiace. Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bolo ust. § 3 ods. 4 zákona č. 552/2003 Z. z. novelizované, ustanovuje, že fyzická osoba (zamestnanec) môže o zabezpečenie výpisu z registra trestov požiadať aj zamestnávateľa, ktorý je súčasne služobným úradom podľa osobitného predpisu. Takým predpisom je práve zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O zabezpečenie výpisu z registra trestov môže zamestnanec požiadať písomne alebo elektronicky a musí obsahovať všetky údaje potrebné potrební na vyžiadanie výpisu z registra trestov. Zamestnávateľ z, ktorý je súčasne služobným úradom, je povinný údaje určené na zabezpečenie výpisu z registra trestov bezodkladne zaslať Generálnej prokuratúre SR, a to elektronicky, prostredníctvom centrálného informačného systému.

Cieľom novelizovania ust. § 3 ods. 4 zákona č. 552/2003 Z. z. je zosúladiť spôsob, akým sa preukazuje bezúhonnosť fyzickej osoby, ktorá sa uchádza o pracovné miesto zamestnanca pri výkone práce vo verejnom záujme so spôsobom, ktorým sa preukazuje bezúhonnosť občana Slovenskej republiky, ktorý sa uchádza o prijatie do štátnej služby podľa nového zákona o štátnej službe.

Z cit. zákona tak vyplýva, že zamestnávateľ má pred prijatím uchádzača o zamestnanie do pracovného pomeru povinnosť zistiť, či táto osoba spĺňa podmienky stanovené zákonom, teda či je aj bezúhonná, aby mohla byť prijatá do pracovného pomeru.

Výpis z registra trestov je verejnou listinou, ktorá podľa § 10 ods. 1 zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov preukazuje, či fyzická osoba bola alebo nebola právoplatne odsúdená. Výpis z registra trestov vydá generálna prokuratúra na žiadosť:

- fyzickej osobe, ktorej sa týka a ktorej totožnosť musí byť overená, alebo
- na žiadosť oprávneného zástupcu právnickej osoby, ktorého oprávnenie a totožnosť musia byť overené, ak tento zákon neustanovuje inak.

Žiadosť o výpis z registra trestov sa podáva na:

- generálnej prokuratúre,
- obciach, ktoré vedú matriku,
- integrovaných obslužných miestach alebo
- na zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky.

V súčasnosti možno výpis z registra trestov získať aj na pošte.

Kým vo výpise z registra trestov sa uvádzajú len nevykonané a nezahladené odsúdenia, v odpise registra sa uvedú všetky údaje a informácie, ktoré sa o osobe v registri trestov vedú. Podľa § 13 ods. 1 zákona o registri trestov: „Odpis registra trestov je verejná listina, v ktorej sa uvádzajú údaje o:

- a) každom právoplatnom odsúdení a to aj súdom iného členského štátu Európskej únie alebo súdom iného štátu, ktorého rozhodnutie bolo uznané súdom Slovenskej republiky,
- b) priebehu výkonu trestu a priebehu výkonu ochranného opatrenia,
- c) odsúdeniach, hoci podľa rozhodnutia súdu alebo na základe zákona boli zahladené.“

Súčasťou odpisu registra trestov sú, okrem uvedených údajov, aj nasledovné údaje:

- a) údaje o právoplatnom rozhodnutí súdu alebo o právoplatnom rozhodnutí prokurátora o podmieňanom zastavení trestného stíhania,
- b) údaje o právoplatnom rozhodnutí súdu alebo o právoplatnom rozhodnutí prokurátora o schválení zmieri a zastavení trestného stíhania,
- c) údaje o právoplatnom odsúdení občana Slovenskej republiky alebo o právoplatnom odsúdení osoby, ktorá má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, súdom iného štátu ako členského štátu Európskej únie, ktoré nebolo uznané súdom Slovenskej republiky, s uvedením, že toto rozhodnutie nemá právne účinky na území Slovenskej republiky a má len informatívny charakter.

Ako je zrejmé, odpis z registra trestov je oveľa podrobnejší, než výpis z registra trestov.

Odpis registra trestov sa nevydáva občanovi, pretože v zmysle platnej legislatívy nie je oprávnený sám požiadať o vydanie odpisu registra trestov. Toto oprávnenie zá-

kon priznáva iba zákonom ustanoveným oprávneným orgánom alebo oprávneným osobám uvedeným v zákone a len na zákonom ustanovený účel.

Príklad:

Fyzická osoba bola právoplatným odsudzujúcim rozsudkom odsúdená za trestný čin usmrtenia, čo preukazuje výpis z registra trestov. Je možné ju považovať na účely zákona č. 552/2003 Z. z. za bezúhonnú?

Usmrtenie je podľa Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov nedbanlivostným trestným činom. Keďže zákon č. 552/2003 Z. z. ustanovuje, že bezúhonným nie je ten, kto spáchal úmyselný trestný čin, je takáto osoba považovaná za bezúhonnú.

3. Kvalifikačný predpoklad a osobitný kvalifikačný predpoklad

Uchádzač o zamestnanie vo verejnej službe musí spĺňať aj kvalifikačný predpoklad a ak to vyžaduje osobitný predpis, aj osobitný kvalifikačný predpoklad.

Kvalifikačným predpokladom sa v súlade s § 2 ods. 3 zákona č. 553/2003 Z. z. rozumie:

- primárne vzdelanie alebo nižšie stredné vzdelanie,
- nižšie stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie,
- úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie,
- vyššie odborné vzdelanie,
- vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa,
- vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
- vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa.

Kvalifikačné predpoklady sú ustanovené v charakteristikách platových tried, ktoré tvoria prílohu k zákonu č. 553/2003 Z. z., pričom:

- príloha č. 1 zákona obsahuje charakteristiky platových tried pre pracovné činnosti s prevahou duševnej práce pri výkone práce vo verejnom záujme,
- príloha č. 2 obsahuje charakteristiky platových tried pre pracovné činnosti remeselné, manuálne alebo manipulačné s prevahou fyzickej práce pri výkone práce vo verejnom záujme.

Kvalifikačný predpoklad môže byť ustanovený aj osobitným predpisom.

Príklad:

Podľa § 18a ods. 1 zákona o obecnom zriadení je kvalifikačným predpokladom na funkciu hlavného kontrolóra ukončené minimálne úplné stredné vzdelanie.

Najvyšší súd SR riešil prípad (rozsudok z 8. februára 2011, sp. zn. 3 Sžo 153/2010), v ktorom mesto T. stanovilo na funkciu kontrolóra mesta iné kvalifikačné predpoklady než tie, ktoré sú ustanovené v § 18a zákona o obecnom zriadení. Mesto T. požadovalo, aby uchádzač o funkciu hlavného kontrolóra mesta mal ukončené vysokoškolské štúdium prvého stupňa v odbore právo alebo ekonómia.

Najvyšší súd SR sa pri rozhodovaní stotožnil s názorom Krajského súdu v Košiciach, podľa ktorého kvalifikačným predpokladom na funkciu kontrolóra je v súlade s § 18a zákona o obecnom zriadení ukončené minimálne úplné stredné vzdelanie, pričom žiadne ďalšie kvalifikačné, či iné predpoklady na výkon uvedenej funkcie zákon nestanovuje. Najvyšší súd SR v rozhodnutí uvádza, že: „Z § 18a zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení je tiež zrejmé, že kvalifikačné a ďalšie predpoklady stanovené v uznesení mestského zastupiteľstva mesta T. boli nad rámec zákonných podmienok, a preto uvedené kritériá možno považovať za nezákonné, pretože bolo týmto spôsobom znemožnené niektorým uchádzačom o funkciu kontrolóra mesta zúčastniť sa aktu voľby, aj keď splnili zákonom stanovené podmienky.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň vyjadril názor, že ak by sa boli voľby zúčastnili aj vyradení uchádzači, ktorí podmienku (predpísané vzdelanie), ktorou je ukončené minimálne úplné stredné vzdelanie, pričom zákon neuvádza akého smeru, splnili, pri výbere uchádzača možno akceptovať najvhodnejšieho uchádzača, ktorý podľa predstavy obecného/mestského zastupiteľstva má najlepšie predpoklady vrátane toho, že bude uprednostnený napríklad uchádzač s vysokoškolským vzdelaním, ktoré najbližšie inklinuje k funkcii kontrolóra (právo, ekonomika či iné).

Najvyšší súd Slovenskej republiky nesúhlasil s námietkou mesta T. týkajúcou sa výkladu tzv. minimálneho zákonného kvalifikačného predpokladu. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR, ak zákon takto stanovil kvalifikačný predpoklad, znamená to, že každý, kto ho spĺňa, sa môže o funkciu uchádzať. Otázka výberu vhodného kandidáta je už vecou úvahy.

Okrem spomínaného rozhodnutia existuje aj ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR v súvislosti s požiadavkou kvalifikačného predpokladu na výkon funkcie kontrolóra obce. Ide o rozsudok z 31. augusta 2010 vydaného pod sp. zn. 5 Sžo 91/2010. Tento rozsudok je však v absolútnom protiklade k rozsudku pod sp. zn. 3 Sžo 153/2010.

V rozsudku pod sp. zn. 5 Sžo 91/2010 Najvyšší súd SR riešil prípad v meste V. K., ktoré taktiež stanovilo na funkciu kontrolóra mesta iné kvalifikačné predpoklady než tie, ktoré sú ustanovené v § 18a zákona o obecnom zriadení. Mesto V. K. požadovalo, aby uchádzač o funkciu hlavného kontrolóra mesta mal ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa – ekonomického alebo právneho zamerania, aby mal minimálne päťročnú prax v právnej alebo ekonomickej oblasti.